

AZ ÉPÍTŐIPARI MUNKAERŐ-KAPACITÁSOK INTENZÍV NÖVELÉSÉNEK LEHETŐSÉGEI

Az ÉVOSZ tagjai közreműködésével vizsgálta az építőipari munkaerő-kapacitások intenzív növelésének lehetőségeit. A vizsgálat eredményeit összefoglalva adja közre a szövetség.

A kutatás három fő pillérrre épült:

1. Helyzetfeltárás és elemzés:

- A sharing economy/B2B
- A klaszter lehetőségei
- Az építőipar munkaerőpiaci helyzetének feltárása

2. Jó és rossz gyakorlatok feltárása, amelyek adaptálhatók a magyar piacra, illetve amelyek mindenképpen elkerülendők

3. Empirikus felmérés: az építőipar folyamatainak primer adatokkal (5 szakmai mélyinterjú és 70 kérdőív segítségével) való feltárása

Az építőipar munkaerőpiacára ható tényezők

Tényezőcsoportok

- Munkavállalókkal kapcsolatos hiányok
- Munkáltatói attitűd és bérezés
- Központi-helyi szabályozáshoz kapcsolódó hiányosságok és problémák
- Külső, szektoron kívüli tényezők
- Területi differenciáltság, egyenlőtlenségből fakadó problémák
- Utánpótláshoz és képzéshez kapcsolódó problémák

A kutatás folyamán a földrajzi-területi, valamint a vállalati-strukturális szempontokra fókuszáltak. Földrajzi-területi szempontból megvizsgálták: hol van munkaerőhiány, alulfoglalkoztatottság; melyek azok a szakterületek, tématerületek, amelyekre sokkal több hangsúlyt kell fektetni. Vállalati-strukturális szempontból olyan tényezőkre voltak kíváncsiak a munkaerőpiacon, amelyek

mindenképpen érintetik az intenzív munkaerő-gazdálkodást (pl. bérszint, munkafeltételek, szabadidő, túlóra, alvállalkozói rendszer, beszállítói kör, munkaerő-költség stb.). Ez alapján különböző **tényezőcsoportokat** azonosítottak, amelyek hatással vannak a munkaerőpiacra, és amelyekre megoldást lehetne találni. (munkaerőpiacra-ható-tényezők ábra)

Feltárt problémák

A helyzetelemzés alapján a válság utáni működés és gazdasági növekedés legjelentősebb akadálya a szakemberhiány, amellyel évek óta küzd az építőipar. Ennek oka egyrészt a munkavállalók külföldi elhelyezkedése, a fluktuáció és a kiöregedés, másrészt a szakképzés rendszerének hiányosságaiból adódó munkaerő-utánpótlás hiánya. Ez a munkaerőhiány minden képzési szinten jelentkezik, az országos képzési struktúra nem képes területi szempontból egyenletesen pótolni az igényeket.

A problémát erősítette a beáramló európai uniós források, a kormányzati beruházások, valamint a lakásépítést és -vásárlást támogató kormányzati politika nyomán jelentősen megnövekedett kereslet. A koronavírus-járvány okozta gazdasági válság sem tudta ezt a megnövekedett keresletet számottevően csökkenteni.

A köztudatba még nem épült be, ami a szakma számára nyilvánvaló: az építőipar tudásigényes ágazat. Főleg az utóbbi évek egyre gyorsabb ütemű technológiai fejlődésének nyomon követése, beemelése a mindennapi munkába folyamatos tájékozódást, képzést igényel. Ez a vállalkozások részéről magasfokú alkalmazkodási készséget, gyors döntéshozói képességet követel meg. A magyar építőipari vállalkozások többsége különböző okokból nem felel meg e követelményeknek. Az iparágra nagy mértékben jellemző a szétaprózottság, a korábbi évekből eredő bizalom- és tőkehiány, a tudás- és információhiány, valamint a tudástranszfer akadozása.

A feltárt problémákra a magyar építőiparban két megoldás kínálkozik, mindkettő alapja a **partnerség**:

1. **Klaszteresedés**: formálisabban működő, szervezeti keretek közötti együttműködés
2. **Sharing economy** alapú együttműködés, amely a tulajdonok és a szakértelem megosztását és racionális felhasználását célozza. Elengedhetetlen hozzá a digitalizáció.

A jó és rossz gyakorlatok, az empirikus felmérés fő tanulságai

A sharing economy, a klaszteresedés és a digitalizáció kapcsán több mint húsz, az építőiparban használható külföldi és hazai jó gyakorlatot azonosítottak, és megvizsgálták adaptálhatóságukat a hazai viszonyokhoz. A jó gyakorlatok adaptálásában kiemelt szerepe van a **szabályozási** környezetnek, az állami szint az egyik meghatározó vezérlő.

Meghatározhatók azok a kulcsszereplők is, akiknek jelentős befolyásuk van jó gyakorlatok adaptálásában:

- Döntéshozói szervek
- Érdekképviselések
- Vállalkozások
- Egyetemek, kutatóintézetek
- Munkavállalói szervezetek

Nagyon fontos, hogy ne csak egy pályázat miatt alakuljon ki az együttműködés, hanem legyen organikus, minden tag számára legyen egyaránt fontos, hasznos és jövedelmező, ne csak annak, aki kezdeményezi.

Feladatok:

- Segíteni és erősíteni kell a különböző szereplők közötti partnerséget, ehhez a meglévő, sikeres együttműködésekkel kell előnyben részesíteni.
- Az egyetemek erőteljes bevonása a hálózatosodásba és a digitalizációba.
- A vállalkozások nemzetköziesedésének segítése.

- Ösztönözni kell a vállalkozásokat a digitalizációra.
- Gyors és rugalmas szabályozási háttérre van szükség.
- Képzési programokat kell indítani a hiányzó készségek fejlesztésére.

Az empirikus felmérésből kitűnik, hogy elsősorban a kis- és középvállalkozásokat lenne szükséges támogatni, melyben az EU mellett a magyar államnak is közvetlenül, aktív szerepet kellene vállalni. Például pályázatoknál az okos szerződések alkalmazását plusz ponttal díjazni.

A klaszterépítést nagymértékben megnehezíti, hogy a jó hazai példák hiányoznak, az együttműködésnek nagyon rossz emlékei és hagyományai vannak. Emellett hiányzik a kormányzat támogatása, kellene egy szervező erő, támogatók és valaki, aki koordinál.

A digitalizációnak fő gátja a tőkehiány, az oktatási infrastruktúra elavultsága és az innovativitás hiánya.

A kutatás zárásaként az eredmények alapján a három érdekcsoport számára ajánlásokat fogalmaztak meg a munkaerő-kapacitások intenzív növelésének megvalósítása érdekében:

1. Vállalkozók és munkavállalók:

- Munkaerő bevonása, megtartása, motiválása oktatással, továbbtanulási lehetőségekkel.
- Fejlesztés informatikai irányokban és a fiatal munkavállalók motiválása széleskörű tudásbázissal
- A technológiai fejlesztések, beruházások
- Jó munkahelyi közösség, az állandó munkaviszony, kiszámítható bér

2. Kormányzat és döntéshozók:

- Az adminisztráció egyszerűsítése a kiszámítható szabályozási háttér és piaci viszonyok megteremtése
- A képzési körülmények javítása
- A támogatáspolitikát lendületet adna a klaszterproblémák enyhítésére
- Az államnak segítenie kell a magyar építőipari vállalkozások kárpát-medencei terjeszkedését
- Erős állami szerepvállalás a BIM terjesztésében

3. Befektetők és pénzvilág:

- Az innovációt elsősorban a nagyvállalatokhoz kötik – leginkább a nemzetközi cégekhez, az építőiparban számos beruházási lehetőség van az IKT terén
- A nagyvállalatoknak potenciális integrátor szerepe van, akik mintát mutatnak az ágazat többi szereplőjének.

